

Vážení přátelé psychologických věd, předkládáme Vaší pozornosti další dvojčíslí časopisu *Psychologie pro praxi*, které má trochu netradiční podobu, protože je naplněno – kromě několika standardních příspěvků – rozsáhlejším textem Davida Tzuriela s názvem *Dynamická diagnostika učebního potenciálu: teoretické a výzkumné pohledy*. Příspěvek vyplývá ze spolupráce katedry psychologie FF UK v Praze právě s jeho autorem. V květnu 2014 zde D. Tzuriel vedl několikadenní kurz, na němž zaškolil účastníky v užití svých diagnostických nástrojů. V současné době v České republice existuje několik odborných pracovišť, která jeho metody využívají. Další spolupráce je plánována jak v podobě opakování kurzu, tak v podobě společných výzkumných projektů.

Snad nebude zbytečné, když D. Tzuriela a jeho příspěvek stručně představím. Profesor D. Tzuriel vystudoval psychologii a pedagogiku, následně klinickou psychologii. V současné době působí na Pedagogické fakultě Univerzity Bar-Ilan v Ramat-Gan v Izraeli, avšak přednášky, semináře i několikadenní kurzy pořádá v mnoha dalších zemích Evropy, Ameriky i Asie. Dlouhodobě se věnuje dětské psychologii v klinické i pedagogické sféře, se zaměřením na diagnostiku a rozvoj kognitivních funkcí u dětí. Je autorem jedenácti diagnostických nástrojů, které vznikly v souladu s principy tzv. dynamického vyšetření. Tyto nástroje jsou intenzivně využívány v diagnostické praxi a rovněž za jejich využití vzniklo množství pozoruhodných výzkumných studií, jež se zaměřovaly na děti se speciálními vzdělávacími potřebami, děti nadané, i na rozvoj konkrétních kognitivních schopností a zmapování potenciálu tohoto rozvoje prostřednictvím dynamické diagnostiky. Ve většině výzkumů je také sledován rozdíl mezi užitím dynamické a statické diagnostiky. Opakovaně se ukazuje, jak široké spektrum informací lze prostřednictvím dynamické diagnostiky získat a v kolika ohledech mohou být výsledky nápomocny pro další práci s dětmi. D. Tzuriel je dále autorem několika desítek odborných článků publikovaných v uznávaných světových periodících, šesti monografií a bezmála třiceti kapitol, které byly publikovány v kolektivních monografiích.

Příspěvek v našem časopisu představuje základní principy dynamické diagnostiky. Autor vymezuje, čím se dynamická diagnostika liší od tzv. statické diagnostiky, popisuje základní postupy práce při realizaci dynamické diagnostiky. V další části textu jsou prezentována shrnutí řady výzkumných studií, při nichž byla využita dynamická diagnostika. Výsledky opakovaně ukazují, že použití dynamické diagnostiky poskytuje komplexnější pohled na učební proces dětí a dospívajících, detailněji odhaluje možnosti dalšího rozvoje dětí a nabízí konkrétní formy vhodné intervence. Autor mimo jiné představuje také své vlastní nástroje dynamické diagnostiky, jež byly v průběhu výzkumů

opakovaně využívány se značným efektem. Jde tudíž o velmi cenný příspěvek, který komplexně seznamuje s přístupem vycházejícím z dynamické diagnostiky a jeho přednostmi i úskalími.

Ačkoli jsem se věnovala D. Tzurielovi a jeho příspěvku podrobněji, nechtěla bych opominout ani další příspěvky, které jsou obsahem, zpracováním i zaměřením dosti různorodé a vesměs zajímavé. Stručně je tedy také uvedu. Příspěvek H. Trojanové z oblasti forenzní psychologie s názvem *Psychologické dopady a vlivy etnicity pachatele v procesu rekognice* představuje rekognici jako kriminalistickou metodu využívanou v procesu identifikace. Spočívá ve schopnosti svědka, podezřelého nebo obviněného znovu poznat konkrétní objekt, a určit tak jeho totožnost či naopak vyvrátit jeho přítomnost mezi poznávanými objekty. Výsledek rekognice může sloužit jako klíčový důkaz v procesu vyšetřování. Zajímavá a kvalitně provedená výzkumná studie Vás podrobně seznámí, jak rekognice souvisí s etnicitou pachatele.

K. Vasková a B. Kováčová Holevová se zabývají specifickou a rizikovou profesí zdravotnických záchranářů, která klade řadu požadavků na jejich profesní i osobnostní charakteristiky. Autorky soustředily pozornost zejména na základní zdroje stresu, péči o sebe a sebekontrolu.

Problematicke nezaměstnanosti – tentokrát v Rakousku – se věnuje E. Gatarik a B. Šmajsová Buchtová v příspěvku *Nezaměstnanost v Rakousku: přístup, ukazatele a aktuální řešení*. Jeho název jasně poukazuje na obsah textu, avšak je třeba dodat, že nezaměstnanost je autorkami tentokrát inspirativně nahlížena v širších než psychologických kontextech.

Aktuálne otázky psychológie peňazí a finančnej psychológie je příspěvek Z. Mackové, jehož cílem je podpořit komunikaci o penězích z psychologického hlediska. Pracuje s pojmy, jako je například psychologie peněz, finanční psychologie, finanční psychoterapie zaměřená na různé aspekty života včetně kvality života a finanční pohody.

Příspěvek z dopravní psychologie předkládají E. Rošková, M. Jakubek a N. Kozáková. *Faktorová štruktúra a reliabilita dotazníka Driver Behavior Questionnaire* je článek přinášející výzkumná data a zároveň se zabývající metodologickými otázkami v současnosti často používaného sebeposuzovacího dotazníku DBQ na měření rizik stylu řízení motorových vozidel.

M. Schrageová pro čtenáře Psychologie pro praxi připravila specificky zaměřenou přehledovou studii *Model závazku ku organizácii Meyera a Allenovej – súčasný stav problematiky*.

Výzkumná studie Z. Kitty Širilové a L. Klasové na relativně omezeném souboru respondentů ve věku 12–16 let přináší výsledky zaměřené na působení rodinného prostředí, péči o sebe a sebeпоškozování.

Koncept osobného Boha, religiozita a náboženské zvládanie ako faktory rastu spojeného so stresom – je název příspěvku S. Batunové, který poukazuje na souvislosti růstu spojeného se stresem (stress-related growth). Autorka věnuje pozornost zejména vybraným religiozním proměnným (koncept osobního Boha, vnější a zvnitřněná religiozita aj.).

Představila jsem Vám příspěvky dalšího čísla odborného periodika *Psychologie pro praxi* a už se těším, že příště budu moci uvést právě Váš příspěvek!

Praha, prosinec 2014

doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc.
předsedkyně redakční rady PpP